

Nr 332

Av herr Eskilsson m. fl., om utbyggnad av den resistensbiologiska forskningen.

(Lika lydande med motion nr 407 i Andra kammaren)

Jordbruket har under mycket lång tid kännetecknats av stigande arealskördar. Detta har bland annat möjliggjort ökade inkomster för jordbrukarna trots att priserna på jordbruksprodukter genomgått mycket små förändringar jämfört med andra varor.

Orsakerna till de stigande arealskördarna är givetvis många; det torde räcka att peka på att vi i dag använder utsäde som genom långt driven förädling bär förutsättningar för än högre skördar. Täckdikningen samt användning av handelsgödsel i förening med en förbättrad teknik är andra faktorer; listan skulle givetvis kunna göras ännu längre.

Genom att jordbrukets lönsamhet har knutits till möjligheten att erhålla höga arealskördar är emellertid odlingen av kulturväxter i dag i flera hänseenden mera känslig än forna tiders odlingar. Det är därför fullt naturligt att jordbrukaren med alla till buds stående medel söker förbättra och skydda sin gröda. Genom tillkomsten av de kemiska bekämpningsmedlen har det också blivit möjligt att bemöta de angrepp som i form av parasiter alltid hotar en långt driven kultur. Som exempel kan nämnas att det i vårt land knappast skulle vara möjligt att med tillfredsställande ekonomiskt utbyte odla oljeväxter, om inte det genom kemiska preparat vore möjligt att bekämpa skadegörarna. Betning av utsädet är i vårt land så vanligt förekommande att det torde vara ganska små kvantiteter obetat utsäde som kommer till användning. Om inte andra vägar anvisas, kommer de kemiska bekämpningsmedlen säkerligen att i framtiden få än större användning.

Om således bekämpningsmedlen har gjort det möjligt att förbättra skördeutfallet i en utsträckning som är en förutsättning för att odlaren skall kunna känna någon liten trygghet, så finns å andra sidan biverkningar som icke är utan betydelse i sammanhanget.

Under senare år har i skilda forum förts en intensiv debatt om de uppkomna biverkningarna. Rester av bekämpningsmedel har återfunnits hos döda djur, och kvicksilverförekomst i ägg har förklarats bero på att hönsen utfodrats med betat utsäde. Det torde inte vara tillfredsställande bevisat i vilken utsträckning de kemiska preparatens förekomst sammanhänger med den ökade användningen av bekämpningsmedel. Men redan det förhållandet att mycket starka skäl talar för att ifrågavarande preparat kan medverka till

Bihang till riksdagens protokoll 1965. 3 saml. Nr 332—346

en förändring av den svenska faunan är ett allvarligt observandum. Ingen ansvarskännande odlare förnekar att det är hög tid att söka nya vägar för att ernå odlingssäkerhet utan allvarliga sidoverkningar.

I denna situation kan inte frågan om den resistensbiologiska forskningen förbigås.

Den hittillsvarande forskningen på kulturväxternas område har som tidigare nämnts i hög grad syftat till att erhålla växter med hög avkastningsförmåga, gynnsamma odlingsbetingelser, såsom stråstyvhet, vinterhärdighet, drösfasthet, samt givetvis även motståndskraft mot angrepp av parasiter. I vissa fall kan man också peka på goda resultat då det gällt att erhålla resistent växter. Genom korsning mellan svenskt och engelskt vete har man lyckats erhålla stammar med mycket god motståndskraft mot gulrosten. På potatisens område har man likaledes genom forskning erhållit förädlingsmaterial med mycket god resistens mot potatiskräfta. Av det sagda framgår att det i vårt land bedrivs en resistensbiologisk forskning även om dess resurser hitintills varit små. Forskning av detta slag kan inte rimligtvis väntas ge utslag förrän på lång sikt. De kemiska bekämpningsmedlen kommer därför under lång tid framöver att vara den främsta möjlighet som står odlaren till buds för att klara parasitangreppen. Då man från forskningshåll framför önskemål om ökat stöd för den resistensbiologiska forskningen är det således för att möjliggöra en avveckling av de kemiska preparaten inom vissa områden.

Statens växtskyddsanstalt bedriver för närvarande viss resistensbiologisk forskning med syfte att uppnå detta mål. Förutsättningarna för att ernå goda resultat är, under de betingelser som forskarna arbetar icke så goda som rimligen kunde önskas. Den vid Stora Råby planerade anläggningen beräknas inte kunna vara färdig förrän omkring 1969—1971. I avvaktan härpå får forskningen ske i provisoriska lokaler, vilka icke tillnärmelsevis fyller berättigade krav.

År 1958 donerade Wallenbergska stiftelsen 300 000 kronor för byggande av ett resistensbiologiskt laboratorium. Det kan knappast ha varit donatorernas önskan att frågan skulle skjutas på framtiden så som nu har skett. Värdet av donationen minskar givetvis också genom den fortgående stegringen av byggnadskostnaderna.

Med stöd av ovanstående hemställas,

a) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning angående möjligheterna till en utbyggnad av den resistensbiologiska forskningen,

b) att åtgärder vidtages för att påskynda byggnationen vid Stora Råby.

Stockholm den 27 januari 1965

Carl Eskilsson

Mary Hultell

Ragnar Sveningsson
